

გ ა ნ მ ა რ ტ ე ბ ი თ ი ბ ა რ ა თ ი

„საქართველოს 2018 წლის სახელმწიფო ბიუჯეტის შესახებ“ საქართველოს კანონის პროექტზე

ა) ზოგადი ინფორმაცია კანონპროექტის შესახებ:

ა.ა) კანონპროექტის მიღების მიზეზი

საქართველოს კონსტიტუციის 93-ე მუხლით დაკისრებული ვალდებულება;

ბ) კანონპროექტის მიზანი

2018 წლის სახელმწიფო ბიუჯეტის შემოსულობებისა და გადასახდელების დამტკიცება;

გ) კანონპროექტის ძირითადი არსი

კანონპროექტის მიხედვით განისაზღვრება 2018 წლის განმავლობაში მისაღები შემოსულობებისა და გასაწევი გადასახდელების მაჩვენებლები. 2018 წელს სახელმწიფო ბიუჯეტი მთლიანად ემსახურება სამთავრობო პროგრამის - „თავისუფლება, სწრაფი განვითარება, კეთილდღეობა“ შესრულებას, რომელმაც უნდა უზრუნველყოს მოსახლეობის სოციალური დაცვა და ქვეყნის ეკონომიკური განვითარება.

რეფორმების 4 პუნქტიანი სამოქმედო გეგმით გათვალისწინებული ღონისძიებებისა და დასახული შედეგების მიღწევის მიზნით მნიშვნელოვანია არსებული ფისკალური რესურსების მაქსიმალურად ეფექტიანი გამოყენება. 2017 წლის ბიუჯეტთან ერთად საქართველოს პარლამენტში წარდგენილი იყო 2017-2020 წლების ბიუჯეტების ძირითადი პარამეტრები, სადაც მოცემული იყო აღნიშნულ პერიოდში როგორც საბიუჯეტო დეფიციტის, ასევე მიმდინარე და ინფრასტრუქტურული ხარჯების ურთიერთშეფადების მაჩვენებლები.

აღნიშნული ფისკალური ჩარჩო იყო საერთაშორისო სავალუტო ფონდთან (IMF) მოლაპარაკებების მთავარი დოკუმენტი და სწორედ აღნიშნულ დოკუმენტზე დაყრდნობით მიმდინარე წელს ხელი მოეწერა საერთაშორისო სავალუტო ფონდთან ახალ, სამ წლიან პროგრამას, რომელიც ითვალისწინებს საქართველოსთვის 285 მლნ აშშ დოლარის გამოყოფას და სრულად ასახავს საქართველოს მთავრობის პრიორიტეტებს და ქვეყნის მაკროეკონომიკური და ფისკალური პარამეტრების პროგნოზებს საშუალოვადიან პერიოდში.

2018-2021 წლებში დაგეგმილია სახელმწიფო ინფრასტრუქტურაში მნიშვნელოვანი ინვესტიციების განხორციელება. ეს ინვესტიციები ორიენტირებულია ისეთი ინფრასტრუქტურული პროექტების დაფინანსებაზე, რომლებმაც უნდა წაახალისოს ინვესტიციები და ეკონომიკური აქტივობა კერძო სექტორში. ამასთან პროექტებს ეკონომიკის ზრდის ხელშემწყობი ეფექტები ექნება არა მხოლოდ მათი განხორციელების პერიოდში, არამედ მათი დასრულების შემდგომაც.

მთელი ქვეყნის მასშტაბით განხორციელდება ინფრასტრუქტურული პროექტები (გზები, ხიდები, გვირაბები, აეროპორტები, საკურორტო ზონები, წყლის და ენერგოინფრასტრუქტურის მშენებლობა-რეაბილიტაცია და ა.შ.), რაც ხელს შეუწყობს საქართველოს რეგიონებისა და იქ მცხოვრები მოსახლეობის ეკონომიკური მდგომარეობის გაუმჯობესებას ასევე ახალი სამუშაო ადგილების შექმნის გზით.

სწორედ აღნიშნული ინფრასტრუქტურული პროექტების დაფინანსების ზრდაზე არის გათვალისწინებული 2018 წლისთვის არსებული დამატებითი რესურსები.

ძირითადი მაკროეკონომიკური მაჩვენებლები

2018 წლის სახელმწიფო ბიუჯეტის პროექტის შემუშავებისას მხედველობაში იქნა მიღებული ქვეყნის ეკონომიკის ზრდის მაჩვენებელი მიმდინარე წლის განვლილ პერიოდში და მომავალი წლისთვის სხვადასხვა საერთაშორისო საფინანსო ინსტიტუტების პროგნოზები როგორც საქართველოს, ასევე რეგიონის ქვეყნების ეკონომიკური ტენდენციების შესახებ. მიმდინარე წელს ეკონომიკაში მიმდინარე ტენდენციებთან დაკავშირებით ინფორმაცია ვრცლად არის წარმოდგენილი სახელმწიფო ბიუჯეტის თანდართულ მასალებში (2017 წლის ბიუჯეტის შესრულების მიმდინარეობა). მომავალი წლის ფისკალური და მაკროეკონომიკური მაჩვენებლები კონსერვატიული მიდგომით არის დაგეგმილი და 2018 წლისთვის მშპ-ს რეალური ზრდა 4.5%-ს შეადგენს, ხოლო მშპ-ის დეფლატორის პროგნოზი 3.5%-ს. საშუალოვადიან პერიოდში ეკონომიკის რეალური ზრდის პროგნოზი 5%-ის ფარგლებშია მოსალოდნელი, ხოლო მშპ-ს დეფლატორი 3%-ის ფარგლებში.

მაკროეკონომიკური მაჩვენებლებიდან გამომდინარე 2018 წლის ნომინალური მშპ-ს მოცულობა 40.4 მლრდ ლარს შეადგენს, ხოლო 2021 წლისთვის პროგნოზირებულია მისი გაზრდა 51,9 მლრდ ლარამდე.

არსებული მაკროეკონომიკური პროგნოზების გათვალისწინებით 2018 წელს ნაერთი ბიუჯეტის საგადასახადო შემოსავლების მაჩვენებელი 10 240,0 მლნ ლარს შეადგენს, რაც მშპ-ს 25,3%-ია.

საქართველოს კანონმდებლობით გათვალისწინებული დეფიციტი (რომელიც ეყრდნობა GFSM 2001 კლასიფიკაციას) 2018 წელს მშპ-თან მიმართებაში განისაზღვრება 1.6%-ით, ხოლო 2021 წლისათვის შემცირდება მშპ-ის 1%-ზე დაბალ ნიშნულზე. ამასთან გასათვალისწინებელია, რომ საერთაშორისო სავალუტო ფონდთან არსებული პროგრამის ფარგლებში ფისკალური ჩარჩოს ინდიკატორად გამოიყენება მოდიფიცირებული დეფიციტი, რომელიც GFSM 2001 კლასიფიკაციისგან განსხვავებით ფინანსური აქტივებით განხორციელებულ ოპერაციებსაც განიხილავს, როგორც დეფიციტის ფორმირების წყაროს. აღნიშნული მეთოდოლოგიის თანახმად 2018 წლის დეფიციტი განისაზღვრება მშპ-თან მიმართებაში 3.3%-ის ფარგლებში (2017 წელს 3,5%-ის ფარგლებში), ხოლო საშუალოვადიან პერიოდში შემცირდება 2.5%-მდე.

2017 წლიდან დაწყებული ხარჯების ოპტიმიზაცია კვლავ გრძელდება და 2018 წელს მიმდინარე ხარჯები განისაზღვრება მშპ-ის 23.3%-ის ფარგლებში (2017 წელს 24.8%), ხოლო 2021 წლისათვის შემცირდება 20.8%-მდე.

პარალელურად მთავრობის საშუალოვადიან ჩარჩოში ინფრასტრუქტურული პროექტების დაფინანსებაზე მისამართი სახსრების მობილიზება ხორციელდება და ნაერთი ბიუჯეტიდან ამ მიმართლებით 8%-ზე მეტი მიიმართება.

სახელმწიფო ბიუჯეტის შემოსულობები

საქართველოს 2018 წლის სახელმწიფო ბიუჯეტის შემოსულობების საპროგნოზო მაჩვენებელი 12 298.0 მლნ ლარით განისაზღვრა, მათ შორის:

- **შემოსავლები - 10 120.0 მლნ ლარი;**

- საგადასახადო შემოსავლები - 9 470.0 მლნ ლარი (მშპ-ს 23.4%), მათ შორის:
  - საშემოსავლო გადასახადის საპროგნოზო მაჩვენებელი განისაზღვრა 2 780.0 მლნ ლარით, რაც მშპ-ის 6.9 პროცენტს შეადგენს;
  - მოგების გადასახადის საპროგნოზო მაჩვენებელი განისაზღვრა 630.0 მლნ ლარით, რაც მშპ-ის 1.6 პროცენტია;
  - დამატებული ღირებულების გადასახადის საპროგნოზო მაჩვენებელი განისაზღვრა 4 390.0 მლნ ლარით, რაც მშპ-ის 10.9 პროცენტს შეადგენს;
  - აქციზის საპროგნოზო მაჩვენებელი განისაზღვრა 1 450.0 მლნ ლარის ოდენობით, რაც მშპ-ის 3.6 პროცენტს შეადგენს;
  - იმპორტის გადასახადის საპროგნოზო მაჩვენებელი განისაზღვრა 60.0 მლნ ლარით, რაც მშპ-ის 0.1 პროცენტს შეადგენს;
  - სხვა გადასახადის საპროგნოზო მაჩვენებელი განისაზღვრა 160.0 მლნ ლარით, რაც მშპ-ის 0.4 პროცენტს შეადგენს.
- გრანტები - 265.0 მლნ ლარი, მათ შორის საბიუჯეტო გრანტები 100.0 მლნ ლარი, ხოლო საინვესტიციო (ხარჯზე მიბმული) გრანტები 165.0 მლნ ლარი;
- სხვა შემოსავლები 385.0 მლნ ლარი.

- **არაფინანსური აქტივების კლების სახით მისაღები თანხების გეგმა განსაზღვრულია 60.0 მლნ ლარის ოდენობით;**
- **ფინანსური აქტივების კლების მაჩვენებელი განისაზღვრა 80.0 მლნ ლარის ოდენობით;**
- **ვალდებულებების ზრდის სახით მისაღები სახსრების გეგმა განსაზღვრულია 2 038.0 მლნ ლარის ოდენობით, მათ შორის:**
  - საინვესტიციო პროექტების დასაფინანსებლად მიღებული გრძელვადიანი, შეღავათიანი კრედიტები - 1 288.0 მლნ ლარი;
  - მსოფლიო ბანკისგან მისაღები საბიუჯეტო კრედიტი - 350.0 მლნ ლარი;
  - სახაზინო ვალდებულებებისა და სახაზინო ობლიგაციების ემისიით და მათი დაფარვის შედეგად საშინაო სახელმწიფო ვალდებულებების წმინდა ზრდა - 400.0 მლნ ლარი;

სახელმწიფო ბიუჯეტის გადასახდელები (ასიგნებები)

სახელმწიფო ბიუჯეტის ასიგნებები განისაზღვრა 12 364.6 მლნ ლარის ოდენობით, მათ შორის: საბიუჯეტო სახსრები შეადგენს 10 911.6 მლნ ლარს, გრანტები - 165.0 მლნ ლარს, ხოლო კრედიტები - 1 288.0 მლნ ლარს.

სახელმწიფო ბიუჯეტის ხარჯების ჯამური მოცულობა შეადგენს 9 504.6 მლნ ლარს, მათ შორის:

- შრომის ანაზღაურება - 1 397.5 მლნ ლარი;
- საქონელი და მომსახურება - 1 188.3 მლნ ლარი;
- პროცენტი - 550.0 მლნ ლარი;
- სუბსიდიები - 437.9 მლნ ლარი;
- გრანტები - 1 303.0 მლნ ლარი;
- სოციალური უზრუნველყოფა - 3 413.0 მლნ ლარი;
- სხვა ხარჯები - 1 214.9 მლნ ლარი.

არაფინანსური აქტივების ზრდის მუხლით გათვალისწინებულია 1 433.2 მლნ ლარი, ხოლო ფინანსური აქტივების ზრდის მუხლით გამოყოფილია - 636.7 მლნ ლარი;

ვალდებულებების კლება შეადგენს 790.1 მლნ ლარს, საიდანაც 725.0 მლნ ლარი მიმართული იქნება საგარეო სახელმწიფო ვალდებულებების დაფარვაზე, ხოლო 65.1 მლნ ლარი - საშინაო სახელმწიფო ვალდებულებების და დავალიანების დაფარვაზე.

წარმოდგენილი პროექტით გათვალისწინებული ასიგნებები მხარჯავი დაწესებულებების მიხედვით შემდეგნაირად არის გადანაწილებული:

- ჯანდაცვის სამინისტროს დაფინანსება 2017 წლის გეგმასთან შედარებით იზრდება 111.2 მლნ ლარით და შეადგენს 3 527.0 მლნ ლარს (ბიუჯეტის მთლიანი გადასახდელების 28.5%). აღნიშნული თანხის ფარგლებში გათვალისწინებულია:
  - სოციალური დაცვისა და საპენსიო უზრუნველყოფისათვის - 2 463.2 მლნ ლარი. აღნიშნული თანხის ფარგლებში გათვალისწინებულია მაღალმთიანი რეგიონების განვითარების შესახებ საქართველოს კანონით განსაზღვრული სოციალური ხარჯების დაფინანსება;
  - ჯანმრთელობის დაცვის პროგრამებისთვის - 982.8 მლნ ლარამდე; მათ შორის:
    - მოსახლეობის საყოველთაო ჯანმრთელობის დაცვის პროგრამისთვის - 704.0 მლნ ლარი;
    - იმუნიზაცია - 22.4 მლნ ლარი;
    - C ჰეპატიტის მართვის პროგრამა - 16.0 მლნ ლარი;
    - ინფექციური დაავადებების მართვა - 10.5 მლნ ლარი;
    - ტუბერკულოზის მართვა - 15.6 მლნ ლარამდე;
    - აივ ინფექცია/შიდსის პროგრამა - 10.0 მლნ ლარზე მეტი;
    - დიალიზი და თირკმლის ტრანსპლანტაცია - 35.0 მლნ ლარი;
    - ფსიქიკური ჯანმრთელობა - 21.0 მლნ ლარი;
    - დიაბეტის მართვა - 13.0 მლნ ლარი;

- სასწრაფო გადაუდებელი დახმარება და სამედიცინო ტრანსპორტირება - 39.0 მლნ ლარი;
  - სოფლის ექიმი - 26.0 მლნ ლარი;
  - რეფერალური მომსახურება - 22.3 მლნ ლარი;
  - ქრონიკული დაავადებების სამკურნალო მედიკამენტებით უზრუნველყოფა - 10.0 მლნ ლარი;
  - და სხვა.
  - სამედიცინო დაწესებულებათა რეაბილიტაციისა და აღჭურვისათვის - 25.0 მლნ ლარი;
- რეგიონული განვითარებისა და ინფრასტრუქტურის სამინისტროსთვის გამოყოფილია 1 830.0 მლნ ლარზე მეტი, რაც 572.0 მლნ ლარით აღემატება 2017 წლის მაჩვენებელს. გამოყოფილი თანხის ფარგლებში გათვალისწინებულია:
    - საგზაო ინფრასტრუქტურის გაუმჯობესებისათვის - 1 283.2 მლნ ლარი, მათ შორის განხორციელდება შემდეგი საავტომობილო გზების მშენებლობა-რეკონსტრუქცია:
      - თბილისი-სენაკი-ლესელიძის გზის მშენებლობა და რეკონსტრუქცია (ჩუმათელეთი-არგვეთა) - 250.0 მლნ ლარი;
      - აღმოსავლეთ-დასავლეთის ჩქაროსნული ავტომგისტრალის დერეფნის გაუმჯობესების პროექტი (ზემო ოსიაური-რიკოთი) - 80.0 მლნ ლარი;
      - სამტრედია-გრიგოლეთის საავტომობილო გზის მოდერნიზაცია-მშენებლობა - 150.0 მლნ ლარი;
      - ბათუმის ახალი შემოვლითი გზა - 70.0 მლნ ლარი;
      - ჩუმათელეთი-ხარაგაულის გზის მონაკვეთის რეაბილიტაცია-რეკონსტრუქცია - 45.0 მლნ ლარი;
      - ქ. ქობულეთის ახალი შემოვლითი გზა - 30 მლნ ლარი;
      - ხულო-ზარზმის მონაკვეთის რეაბილიტაცია-რეკონსტრუქცია - 30.0 მლნ ლარი;
      - აღმოსავლეთ-დასავლეთის სატრანზიტო მაგისტრალი IV (აგარა - ზემო ოსიაური) - 20.0 მლნ ლარი;
      - ზემო იმერეთი (საჩხერე) - რაჭის დამაკავშირებელი საავტომობილო გზის რეკონსტრუქცია-მშენებლობა - 25 მლნ ლარი;
      - სნო-ჯუთა-როშკა-მატილი-ომალო-ხადორის ხეობა - ბაწარა - ახმეტის მიმართულებით საავტომობილო გზების რეკონსტრუქცია-მშენებლობა - 20.0 მლნ ლარი;
      - სენაკი-ფოთი-სარგის საავტომობილო გზის გრიგოლეთი-ჩოლოქის მონაკვეთის მშენებლობა - 60.0 მლნ ლარი;
      - მცხეთა-სტეფანწმინდა-ლარსის საავტომობილო გზის ქვეშეთი-კობის მონაკვეთზე საავტომობილო გზის და გვირაბის მშენებლობა - 53.0 მლნ ლარი;
      - თბილისი-წითელი ხიდის საავტომობილო გზის რუსთავი-წითელი ხიდის მონაკვეთის მშენებლობა - 25.0 მლნ ლარი;
      - ალგეთი-სადახლოს საავტომობილო გზის მშენებლობა-მოდერნიზაცია - 25.0 მლნ ლარი;
      - თბილისი-ბაკურციხე-ლაგოდეხის საავტომობილო გზის ლოჭინი-საგარეჯოს მონაკვეთის მშენებლობა - 25.0 მლნ ლარი;
      - მდინარე რიონზე ფოთის ხიდის მშენებლობა - 10.0 მლნ ლარი;
    - რეგიონული და მუნიციპალური ინფრასტრუქტურის რეაბილიტაციისათვის გათვალისწინებულია 262.0 მლნ ლარი, მათ შორის:
      - მთის კურორტებზე ინფრასტრუქტურის მშენებლობა-რეაბილიტაცია - 60 მლნ ლარი;

- მდგრადი ურბანული ტრანსპორტის განვითარების საინვესტიციო პროგრამა - 71.0 მლნ ლარი (თბილისი-რუსთავის სავტომობილო გზის მოდერნიზაცია და ბათუმის ნაპირდაცვის და სანაპირო ზოლის მოწყობა);
- საქართველოს ურბანული რეკონსტრუქციის და განვითარების პროექტი - 45.0 მლნ ლარი;
- რეგიონალური განვითარების პროექტი (კახეთი, იმერეთი, მცხეთა-მთიანეთი და სამცხე-ჯავახეთი) - ჯამში 43.7 მლნ ლარი;
- წყალმომარაგების ინფრასტრუქტურის აღდგენა-რეაბილიტაციისთვის გათვალისწინებულია 254.9 მლნ ლარზე მეტი, მათ შორის 2018 წელს განხორციელდება:
  - ქუთაისის წყალარინების პროექტის ფარგლებში 368 კმ სიგრძის წყალარინების ქსელის და 30 სატუმბი სადგურის მოწყობა. ასევე, წყალარინების გამწმენდი ნაგებობის მშენებლობა;
  - რეგიონებში ინფრასტრუქტურული პროექტების მხარდაჭერის ღონისძიებები - 12.0 მლნ ლარი, მათ შორის ყაზბეგის მუნიციპალიტეტის სოფელ გუდაურში წყლის ხელოვნური რეზერვუარის მოწყობა და სხვა ინფრასტრუქტურული პროექტების განხორციელება;
  - ურბანული მომსახურების გაუმჯობესების პროგრამა - 190.0 მლნ ლარი, რომლის ფარგლებშიც გათვალისწინებულია სასმელი წყლის და წყალარინების სისტემების მშენებლობა-რეაბილიტაცია (მესტია, ანაკლია, ურეკი, ფოთი, ზუგდიდი, ჯვარი, ჭიათურა, გუდაური, ბაკურიანი, ბოლნისი, მარნეული), ასევე ქუთაისის წყალმომარაგების სისტემის მშენებლობა-რეაბილიტაცია და აბაშის მაგისტრალური მილსადენის რეაბილიტაცია;
  - წყლის ინფრასტრუქტურის განახლების პროექტი - 12.5 მლნ ლარამდე, რომლის ფარგლებშიც დაგეგმილია პროექტების განხორციელება კახეთის (თელავი-კურდღელაური, სიღნაღი, წნორი, საგარეჯო), შიდა ქართლის (დუშეთი), ქვემო ქართლის (ბოლნისი, წალკა) და სამცხე-ჯავახეთის (ლიკანი-წალკერი) რეგიონებში.
  - საკანალიზაციო სისტემების მდგრადი მართვის პროექტი - 15.4 მლნ ლარი, რომლის ფარგლებშიც განხორციელდება სასმელი წყლის მაგისტრალური მილსადენების, რეზერვუარების, სატუმბი სადგურების და გამანაწილებელი ქსელების მშენებლობა/რეაბილიტაცია (ფოთი, ზუგდიდი, ურეკი, მარნეული, თელავი, წყალტუბო, მესტია, ანაკლია).
- განათლებისა და მეცნიერების სამინისტროს დაფინანსება იზრდება 62.6 მლნ ლარით და გათვალისწინებულია 1 178.8 მლნ ლარამდე, მათ შორის:
  - ზოგადი განათლების დასაფინანსებლად - 681.1 მლნ ლარამდე, მათ შორის:
    - ზოგადსაგანმანათლებლო სკოლების დაფინანსება - 598.9 მლნ ლარი;
    - მასწავლებელთა პროფესიული განვითარების ხელშეწყობა - 11.9 მლნ ლარამდე;
    - უსაფრთხო საგანმანათლებლო გარემოს უზრუნველყოფა - 12.8 მლნ ლარზე მეტი;
    - მოსწავლეების სახელმძღვანელოებით უზრუნველყოფა - 23.0 მლნ ლარამდე;
    - საჯარო სკოლის მოსწავლეების ტრანსპორტით უზრუნველყოფა - 22.1 მლნ ლარი და სხვა;
  - პროფესიული განათლების დასაფინანსებლად - 38.0 მლნ ლარამდე;
  - უმაღლესი საგანმანათლებლო და სამეცნიერო პროგრამების დასაფინანსებლად - 135.1 მლნ ლარზე მეტი;
  - მეცნიერებისა და სამეცნიერო კვლევების ხელშეწყობა - 62.6 მლნ ლარი;
  - საგანმანათლებლო დაწესებულებათა ინფრასტრუქტურის განვითარებისათვის - 97.2 მლნ ლარზე მეტი;
  - დონორების დაფინანსებული პროექტის ფარგლებში მიიმართება (მათ შორის ათასწლეულის გამოწვევა საქართველოს - გრანტი) 116.8 მლნ ლარამდე;

- სოფლის მეურნეობის სამინისტროსთვის გამოყოფილია 266.0 მლნ ლარი. გამოყოფილი თანხის ფარგლებში გათვალისწინებულია:
  - სამელიორაციო და საირიგაციო სისტემების განვითარებისათვის - 98.7 მლნ ლარამდე;
  - შეღავათიანი აგროკრედიტებისათვის - 45.0 მლნ ლარი;
  - რთველის ხელშეწყობის ღონისძიებები - 17.0 მლნ ლარი;
  - სასოფლო-სამეურნეო კოოპერატივების ხელშეწყობის ღონისძიებები - 7.8 მლნ ლარამდე;
  - აგროდაზღვევის უზრუნველყოფის ღონისძიებები - 9.0 მლნ ლარი;
- ეკონომიკისა და მდგრადი განვითარების სამინისტროსათვის გამოყოფილია 253.8 მლნ ლარი;
- თავდაცვის სამინისტროსთვის გათვალისწინებულია 702.0 მლნ ლარი;
- შინაგან საქმეთა სამინისტროსთვის გათვალისწინებულია 605.0 მლნ ლარი, მათ შორის 20,0 მლნ ლარი გათვალისწინებულია სახანძრო-სამაშველო ტექნიკის შესყიდვისთვის;
- საქართველოს სახელმწიფო უსაფრთხოების სამსახურისთვის გათვალისწინებულია 123.0 მლნ ლარი;
- სასაჯელაღსრულებისა და პრობაციის სამინისტროსთვის გათვალისწინებულია 145.0 მლნ ლარი;
- ენერგეტიკის სამინისტროსათვის გამოყოფილია 131.0 მლნ ლარი (მ.შ. გაზიფიკირების სამუშაოებისთვის 30.0 მლნ ლარი);
- საგარეო საქმეთა სამინისტროსთვის გათვალისწინებულია 114.0 მლნ ლარი;
- კულტურის და ძეგლთა დაცვის სამინისტროსთვის გათვალისწინებულია 116.5 მლნ ლარი, მათ შორის ფრანკფურტის საერთაშორისო წიგნის ბაზრობაზე საქართველოს წარდგენის ღონისძიების დასაფინანსებლად გათვალისწინებულია 16.5 მლნ ლარამდე;
- იუსტიციის სამინისტროსთვის გამოყოფილია 62.0 მლნ ლარი;
- ოკუპირებული ტერიტორიებიდან იძულებით გადაადგილებულ პირთა, დევნილთა და განსახლების სამინისტროსთვის გამოყოფილია 96.0 მლნ ლარამდე;
- სპორტისა და ახალგაზრდობის სამინისტროსთვის გამოყოფილია 165.7 მლნ ლარამდე, მათ შორის:
  - სპორტის ინფრასტრუქტურის, რეაბილიტაციისა და სპორტული ინვენტარის განახლება - 26.5 მლნ ლარი, მათ შორის ქ. თბილისში ჭიდაობის სახლის მშენებლობა;
  - 2018 წლის მსოფლიო საჭადრაკო ოლიმპიადის ჩატარებისთვის საჭირო ღონისძიებების განხორციელება - 25 მლნ ლარი;
- გარემოსა და ბუნებრივი რესურსების დაცვის სამინისტროსთვის გათვალისწინებულია 43.0 მლნ ლარამდე;
- საქართველოს ფინანსთა სამინისტროს დაფინანსება შეადგენს 82.3 მლნ ლარს;

საერთო სახელმწიფოებრივი მნიშვნელობის გადასახდელების მთლიანი მოცულობა შეადგენს 2 457.3 მლნ ლარს, მათ შორის:

- საგარეო სახელმწიფო ვალდებულებების მომსახურება და დაფარვა - 1 015.0 მლნ ლარი;
- საშინაო სახელმწიფო ვალდებულებების მომსახურება და დაფარვა - 295.0 მლნ ლარი
- რეგიონებში განსახორციელებელი პროექტების ფონდისათვის გათვალისწინებულია 260.0 მლნ ლარი;
- „მაღალმთიანი რეგიონების განვითარების შესახებ“ საქართველოს კანონის მოთხოვნების თანახმად მაღალმთიანი დასახლებების განვითარების ფონდისათვის გათვალისწინებულია 20.0 მლნ ლარი;

- მთავრობის სარეზერვო ფონდი 50 მლნ ლარით, ხოლო პრეზიდენტის სარეზერვო ფონდი 5 მლნ ლარით განისაზღვრა.
- ადგილობრივი თვითმმართველი ერთეულებისათვის გადასაცემი ტრანსფერის მოცულობა 2017 წლის დამტკიცებულ გეგმასთან შედარებით გაზრდილია 44.9 მლნ ლარით და შეადგენს 720.0 მლნ ლარს. ამასთან იმ მუნიციპალიტეტებს ტრანსფერი, რომლებიც „გორის, ამბროლაურის, მცხეთის, ოზურგეთის, თელავის, ახალციხის და ზუგდიდის მუნიციპალიტეტების შექმნის შესახებ“ საქართველოს პარლამენტის 2017 წლის 15 ივნისის N987-III დადგენილების საფუძველზე ერთიანდება, განისაზღვრება 2017 წელს ამ მუნიციპალიტეტებისათვის გათვალისწინებული ტრანსფერის ჯამით და შესაბამისად გაერთიანების შედეგად ამ მუნიციპალიტეტების ბიუჯეტებში სახელმწიფო ბიუჯეტიდან მისაღები ტრანსფერი არ შემცირდება.

საქართველოს სახელმწიფო ბიუჯეტის ხარჯებისა და არაფინანსური აქტივების ზრდა ფუნქციონალურ ჭრილში

- საერთო დანიშნულების სახელმწიფო მომსახურება - 2 056.3 მლნ ლარი (მშპ-ს 5.1%);
- თავდაცვა - 631.4 მლნ ლარი (მშპ-ს 1.5%);
- საზოგადოებრივი წესრიგი და უსაფრთხოება - 1 062.0 მლნ ლარი (მშპ-ს 2.6%);
- ეკონომიკური საქმიანობა - 1 866.5 მლნ ლარი (მშპ-ს 4.6%);
- გარემოს დაცვა - 59.3 მლნ ლარი (მშპ-ს 0.1%);
- საბინაო-კომუნალური მეურნეობა - 40.5 მლნ ლარი (მშპ-ს 0.1%);
- ჯანმრთელობის დაცვა - 1 086.2 მლნ ლარი (მშპ-ს 2.7%);
- დასვენება, კულტურა და რელიგია -302.1 მლნ ლარი (მშპ-ს 0.7%);
- განათლება - 1 232.0 მლნ ლარი (მშპ-ს 3.0%);
- სოციალური დაცვა - 2 601.3 მლნ ლარი (მშპ-ს 6.4%);

წარმოდგენილია სახელმწიფო ბიუჯეტის შესახებ საქართველოს კანონის პროექტის პირველადი ვერსია. კანონპროექტის განხილვა გაგრძელდება საქართველოს პარლამენტის კომიტეტებში, ასევე საქართველოს სამინისტროების წარმომადგენლებთან. ამასთან, მიმდინარეობს აქტიური მუშაობა საერთაშორისო სავალუტო ფონდის წარმომადგენლებთან ბიუჯეტის ძირითადი მაკრო-ფისკალური პარამეტრებთან დაკავშირებით.

განხილვების შედეგად შემუშავებული რეკომენდაციების შესაბამისად მომზადდება კანონპროექტის განახლებული ვერსია, რომელიც წარედგინება საქართველოს პარლამენტს დასამტკიცებლად.

ბ) კანონის პროექტის ფინანსური დასაბუთება:

ბ.ა) კანონის პროექტის მიღებასთან დაკავშირებით აუცილებელი ხარჯების დაფინანსების წყარო

– კანონის პროექტი განსაზღვრავს 2018 წლის სახელმწიფო ბიუჯეტის ასიგნებებს მხარჯავი დაწესებულებებისა და მათ მიერ განსახორციელებელი პროგრამებისათვის;

ბ.ბ) კანონის პროექტის გავლენა ბიუჯეტის საშემოსავლო ნაწილზე

– კანონის პროექტი განსაზღვრავს 2018 წლის სახელმწიფო ბიუჯეტის შემოსავლების საპროგნოზო მაჩვენებლებს;

ბ.გ) კანონის პროექტის გავლენა ბიუჯეტის ხარჯვით ნაწილზე

– კანონის პროექტი განსაზღვრავს 2018 წლის სახელმწიფო ბიუჯეტის ასიგნებებს მხარჯავი დაწესებულებებისა და მათ მიერ განსახორციელებელი პროგრამებისათვის;

ბ.დ) სახელმწიფოს ახალი ფინანსური ვალდებულება

–

ბ.ე) კანონის პროექტის მოსალოდნელი ფინანსური შედეგები იმ პირთათვის, რომელთა მიმართაც ვრცელდება კანონპროექტის მოქმედება

–

ბ.ვ) კანონის პროექტით დადგენილი გადასახადის, მოსაკრებელის ან სხვა სახის გადასახდელის ოდენობის განსაზღვრის წესი (პრინციპი)

–

გ) კანონის პროექტის მიმართება საერთაშორისო სამართლებრივ სტანდარტებთან

გ.ა) კანონის პროექტის მიმართება ევროკავშირის დირექტივებთან

კანონის პროექტი არ ეწინააღმდეგება ევროკავშირის დირექტივებს.

გ.ბ) კანონის პროექტის მიმართება საერთაშორისო ორგანიზაციებში საქართველოს წევრობასთან დაკავშირებულ ვალდებულებებთან

კანონის პროექტის მიღება არ ეწინააღმდეგება საქართველოს მიერ საერთაშორისო ორგანიზაციებში წევრობასთან დაკავშირებით აღებულ ვალდებულებებს.

გ.გ) კანონის პროექტის მიმართება საქართველოს ორმხრივ და მრავალმხრივ ხელშეკრულებებთან

კანონის პროექტის მიღება არ არღვევს და არ ეწინააღმდეგება საქართველოს მიერ დადებული ორმხრივი და მრავალმხრივი საერთაშორისო ხელშეკრულებებით ნაკისრ ვალდებულებებს.

დ) კანონის პროექტის მომზადების პროცესში მიღებული კონსულტაციები:

დ.ა) არასახელმწიფო ან/და საერთაშორისო ორგანიზაცია/დაწესებულება, ექსპერტები, რომლებმაც მონაწილეობა მიიღეს კანონის პროექტის შემუშავებაში, ასეთის არსებობის შემთხვევაში

წარმოდგენილი კანონპროექტის მომზადებისათვის გამოყენებულ ძირითადი მაკროეკონომიკური პარამეტრები შეთანხმებულია საერთაშორისო სავალუტო ფონდთან.

დ.ბ) კანონის პროექტის შემუშავებაში მონაწილე ორგანიზაციის (დაწესებულების) ან/და ექსპერტის შეფასება კანონპროექტის მიმართ

წარმოდგენილი კანონპროექტი მოწონებული იქნა საქართველოს მთავრობის მიერ;

დ.გ) კანონის პროექტის ავტორი

კანონის პროექტის ავტორია საქართველოს ფინანსთა სამინისტრო

დ.დ) კანონის პროექტის ინიციატორი

კანონის პროექტის ინიციატორია საქართველოს მთავრობა.